

Zlomový rok 1462 – mají větší váhu slova (a činy) papeže, nebo českého krále?

Papežství, koncily a české země v pozdním středověku

Volba „husitského krále“

- V listopadu 1457 **umírá Ladislav Pohrobek**, a to v době příprav na sňatek s francouzskou princeznou Magdalenou
- Kolem úmrtí vzniklo několik hypotéz, r. 1985 po ohledání ostatků určeno, že příčinou úmrtí byla **vzácná forma leukémie**
- Kromě saského vévody či polského krále se reálně uvažuje o korunovaci zemského správce Jiřího, na jehož podporu vzniká spis obsahující slova: *„On s největší péčí za doby krále Ladislava důmyslně usiloval o to, **aby naše víra nebyla ohrožována...**“* Z cizích vladařů by vzešlo *„**znevažování jazyka, zeslabení sil, příčina chudoby a úbytek celé naší slávy...**“*
- Památný akt na Staroměstské radnici: **2. března 1458** zvolen českým sněmem za krále

Pius II. a Jiří z Poděbrad

- V srpnu 1458 je zvolen novým papežem **Enea Silvio Piccolomini** (1405–1464)
- Před svou korunovací **7. května 1458** předložena Jiřímu **tajná přísaha**, v níž se zavázal bojovat o jednotu víry a vymýcení kacířství – Jiří si tento závazek vykládal odlišným způsobem než Pius
- Prostřednictvím Jana z Rabštejna složen **slib poslušnosti pouze za Jiříka a jeho rodinu**, nikoliv za obyvatelstvo jeho království
- Papežova úspěšná intervence ve věci **uznání Jiříka odbojnou Vratislaví**, Jiří však nedorazil na kongres evropských panovníků v **Mantově**
- Bula ***Execrabilis*** (1460): zdůrazněno papežovo postavení, pod hrozbou klatby **zakázáno odvolávání se k případnému koncilu**

„Husitský král“ ...

... a jeho ideový rival

České poselstvo v Římě r. 1462

- Dlouho očekávané **obedienční poselstvo** setrvalo v Římě od 10. března do 3. dubna 1462 (**Prokop z Rabštejna, Zdeněk Kostka z Postupic, Václav Vrbenský a Václav Koranda**)
- Pius: „... *král váš z té **roty šibalské a bludné** vyzdvižen jest, a když měl korunován býti, kardinál svatého Angela poslal k němu dva biskupy z Uher; ti jeho korunovat nechtěli, **leč by přísáhl státi pod poslušenstvím církve...***“
- Papež dále poukázal na to, že **basilejský koncil nikdy neudělil licenci** kněžím podávat laikům z kalicha, „*neb **sú proti tomu dekret udělali a ten sú do Čech poslali...***“
- Koranda: „... *což je legáty poctivými vyzdviženo, svatým sborem obecným potvrzeno, **předkem vaším Eugeniem pochváleno, Vaší Svatostí víc a víc lépe utvrzeno a zvelebeno aby bylo...***“

Prohlášení kompaktát za neplatná

- 20. března papež vystupuje **proti všem pražským artikulům** („*Nikdá sem nečetl, by který doktor bránil zboží kněžím...*“)
- Teze o **dočasné platnosti kompaktát**: „*A tak concilium ne na často, ale na čas pójčilo jest toho přijímání...*“
- 31. března 1462 proběhla papežova poslední řeč: na jednu stranu pochválil Jiříkovo poslušství, na druhou stranu **nazval *sub utraque specie* bludným a kacířským**
- „... *my s poctivými bratry přepisy kompaktátův ohledali sme a znamenali, (...) že nižádné nemají moci ani dostatečnosti. Totoť jest usúzení naše...*“

Jiříkovo vystoupení na srpnovém sněmu

- Poselstvo se vrací do Čech kolem 10. května, doručili **úřední výtah** papežovy řeči (*Conclusiones*) a pravděpodobně i **obšírné znění**
- Jiřího rázné vystoupení před zástupci obou konfesí: „... vězte, že **v tomto přijímání jsme se narodili**, (...) *ba pro tuto svatou pravdu jsme hotovi položit nejen korunu, nýbrž i životy s chotí svou i s dětmi...*“
- „*Přijímání to je založeno v evangeliích Kristových, podle ustanovení církve prvotní..*“
- Posléze zatčen královský prokurátor a zároveň papežský nuncius **Fantinus de Valle**, jenž agitoval ve prospěch Pia II

Polemika z pera Martina Lupáče

- Rozsáhlé dílo *Super responso Pii pape* o dvou částech, v první oslavuje **kompaktáta jako husitský triumf**, zdůrazňuje však, že „*nulla auctoritate compactatorum sic communicamus, nec **sophistica abrogacione dimitemus.***“
- Druhá část polemizuje s Piovými tvrzeními – např. na papežův výrok „*apostolis tantum id dictum fuit*“ reaguje, že „*istud est una **nova et inaudita doctrina in ecclesia, quod unum et idem sacramentum sit uni tantum statui iussum seu preceptum (...)** et **aliis statibus denegari...***“
- V kratším spisku ***Contra papam*** je Pius II. za svou údajnou věrolomnost označen za **Antikrista**
- „*Může rozkazovat andělům, zrušit očistec, rozdělovat, jak chce, zásluhy všech svatých a odepřít je, komu se mu zachce...*“